



# Circulair in Gooi en Vechtstreek



# Inhoudsopgave

|  |           |
|--|-----------|
| <b>Waarom dit verhaal</b>              | <b>3</b>  |
| <b>Waarom CE</b>                       | <b>4</b>  |
| <b>CE in de regio</b>                  | <b>5</b>  |
| <b>CE in transitie</b>                 | <b>7</b>  |
| <b>De drie sporen</b>                  | <b>8</b>  |
| <b>Circulaire bouwketens</b>           | <b>9</b>  |
| <b>Circulaire ambacht</b>              | <b>13</b> |
| <b>Circulaire bedrijven(terreinen)</b> | <b>17</b> |
| <br>                                   |           |
| <b>Uitdagingen</b>                     | <b>20</b> |

## Waarom dit verhaal




Samen delen we de ambitie en het enthousiasme om circulair in de regio op de kaart te zetten. Dat doen we door onze verhalen te delen en elkaar te inspireren. Dit overzicht 'Circulair in Gooi en Vechtstreek' is daar een voorbeeld van.

Onze verhalen gaan over duurzame bouwmaterialen gebruiken, de hoeveelheid afval terugdringen, circulaire makers verbinden, reparateurs en kringloopbedrijven een plek geven. Maar ook over hoe we ketensamenwerkingen gericht op product- en materiaalhergebruik faciliteren en stimuleren en werkgelegenheid daaraan verbinden. En de zoektocht naar de ruimte die (letterlijk) nodig is om circulaire economie een plek te geven in onze regio en in onze agenda's.

Al in 2017 is door de gemeenten gezamenlijk gewerkt aan een circulaire strategie. De jaren daarop nam de energietransitie echter de volledige aandacht in beslag en raakte circulaire economie wat op de achtergrond. Afgelopen jaar hebben betrokkenen van gemeenten, Regio en andere partners elkaar gevonden en samen stappen gezet om de circulaire transitie weer op te pakken en vorm te geven.

Dit overzicht is bedoeld voor bestuurders, ambtenaren en geïnteresseerden. Het beschrijft wie we zijn, waar we mee bezig zijn en waar we de komende jaren naartoe willen werken. Daar hebben we de collega's uit de andere domeinen bij nodig. Ook de bijbehorende uitdagingen van de circulaire transitie worden benoemd.




"Het was geweldig om te zien hoe ontwerp en duurzaamheid hand in hand kunnen gaan om een positieve impact te maken. Circulaire economie laat dan ook zien dat we met creativiteit en samenwerking grote stappen kunnen zetten richting een duurzamere toekomst. Ik heb met veel plezier aan dit project meegewerkt en hoop dat ik met de opmaak en vormgeving van dit document mijn steentje aan een circulaire regio heb kunnen bijgedragen."

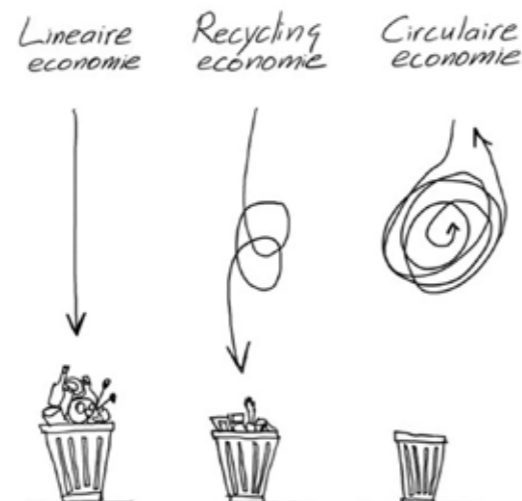
*Chantal van Erven*  
Grafisch vormgever en Webmaster  
Regio Gooi en Vechtstreek

"Het afgelopen half jaar heb ik mij met velen verdiept in alle circulaire activiteiten en initiatieven in de regio Gooi en Vechtstreek, als onderdeel van mijn Traineeship circulaire economie bij de Regio en NVRD. Dit overzicht is daarvan ook een resultaat waar ik met veel plezier aan heb mogen bijdragen. Tijdens mijn Traineeship heb ik gemerkt dat het nog erg zoeken is voor gemeenten hoe zij vorm geven aan de circulaire transitie. Toch zie ik dat er in deze regio al veel speelt en dat de verschillende partijen elkaar ook vaak goed weten te vinden. Ik draag alle collega's die ik heb ontmoet een warm hart toe en wens jullie heel veel succes met het verder brengen van circulariteit in jullie mooie regio!"

*Nora Stein*  
Trainee circulaire economie  
Regio Gooi en Vechtstreek



## Waarom CE



Wereldwijd staan we voor grote uitdagingen waaronder klimaatverandering, milieuvuiling en verlies van biodiversiteit. Dit hangt voor een belangrijk deel samen met onze huidige manier van produceren en consumeren. Zo zijn de helft van alle broeikasgasemissies, waterstress en meer dan 90% van het biodiversiteitsverlies het gevolg van de winning en verwerking van hulpbronnen. Daar komt bij dat ons overmatige grondstoffengebruik zorgt voor internationale afhankelijkheden en toenemende leveringsrisico's. Als we op dezelfde voet blijven

doorgaan, hebben we in 2050 drie aardballen nodig om in onze behoeften te voorzien.

Dit vraagt om een systeemverandering waarbij we anders omgaan met producten en grondstoffen, ook wel: de transitie naar een circulaire economie. Een circulaire economie is gericht op het verminderen van grondstoffengebruik en het langer in de productieketen houden van grondstoffen, met als doel een optimaal gebruik en hergebruik van grondstoffen.

## CE in de regio



Het Nationale Programma Circulaire Economie beschrijft de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn en in 2030 een halvering van het primaire grondstoffengebruik te hebben bewerkstelligd. Het Rijk wil het nationale beleid uiteindelijk decentraal invulling geven. Gemeenten en regio spelen dus een cruciale rol in de transitie naar een circulaire economie en doelstellingen.

In de regio Gooi en Vechtstreek wordt het belang van de circulaire transitie steeds zichtbaarder. Zie bijvoorbeeld het [Jaarplan Circulair 2024](#) van de gemeente Hilversum en het [stand van zaken document van Gooise Meren](#). Ook in de [regionale samenwerkingsagenda \(RSA\)](#) en de [samenwerkingsagenda met de provincie Noord-Holland](#) heeft circulaire economie een plek gekregen. Een mooie basis die samen met de raden is gelegd is de [regionale grondstoffenvisie](#).



“De vraag is niet óf we moeten overstappen op een circulaire economie, maar wánneér we dat doen. Hoe mooi is het dat nu vanuit allerlei hoeken in de samenleving stappen worden gezet met kleine initiatieven en grotere, ook in onze regio, allemaal gericht op het veranderen van de wijze waarop we produceren, handelen en consumeren. Deze transitie is zo fundamenteel en ingrijpend, dat we dat alleen in gezamenlijkheid tot stand kunnen brengen: inwoners en ondernemers, overheid en bedrijfsleven.”

*Barbara Boudewijnse*  
Wethouder o.a. circulaire economie en werkgelegenheid in Gooise Meren en lid van de portefeuillehoudersoverleggen Milieu en Duurzaamheid en Economie en Innovatie bij de Regio



“In de regio vinden we samenwerking en uitwisseling van praktische ervaringen belangrijk om duurzaamheid ‘body’ te geven. Die samenwerking geven we op een interactieve manier vorm door het organiseren van een maandelijks overleg, steeds op een andere, inspirerende locatie, met alle duurzame kwartiermakers van de diverse gemeenten van regio Gooi en Vechtstreek. Dit doen we heel actiegericht, dus: wat speelt er, waar moet wat extra aandacht op, wie heeft er nieuwe initiatieven, wat is een ‘best practice’, die we ergens anders ook kunnen toepassen, wat zijn handige netwerken, enzovoorts.”

*Alje Kuiper*  
Kwartiermaker circulaire economie  
Gemeente Gooise Meren

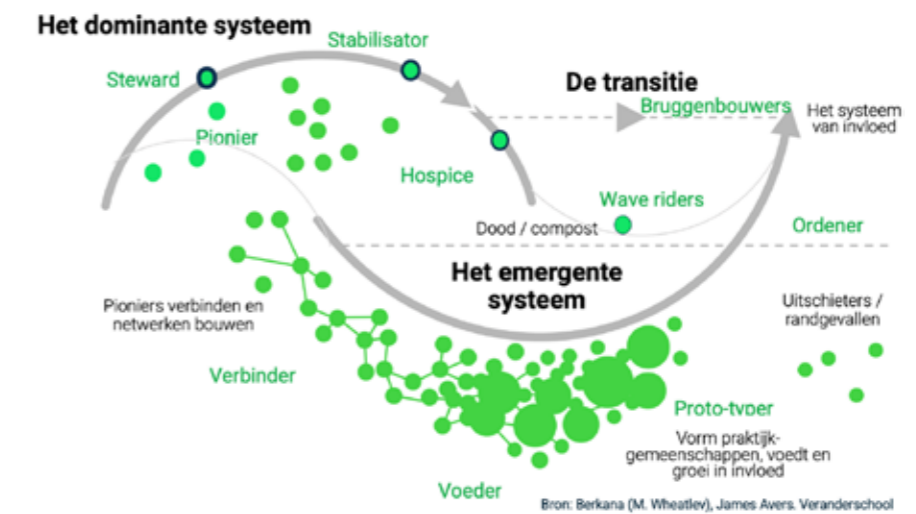


Soms is het nog zoeken naar hoe de rol van de regio(gemeenten) er precies uitziet, maar we staan niet stil. Begin 2023 organiseerden we een kick-off bijeenkomst circulaire economie, waar zowel de regiogemeenten als andere relevante partijen uit de regio bij aanwezig waren. Hieruit zijn drie sporen naar voren voorkomen, waarop we hebben afgesproken elkaar te versterken: bouwen, ambacht en bedrijven. Dit heeft geleid tot verschillende (nieuwe) initiatie-

ven per spoor. In april 2024 kwamen we opnieuw bij elkaar om het net op te halen en vooruit te blikken. Tegelijkertijd zijn er periodieke circulaire economie overleggen met alle betrokken ambtenaren van de regiogemeenten en kwartiermakers, vinden er overleggen plaats tussen de verschillende kwartiermakers en worden er aanjaaggroepen gevormd rond de verschillende bouwstenen. Ook ontwikkelt zich een netwerk van circulaire initiatiefnemers in de regio.



## CE in transitie



Op dit moment bevinden we ons in de transitie van een lineaire naar een circulaire economie. Dit is een periode van verandering en aanpassing. Oude kaders staan nog overeind, terwijl nieuwe inzichten en experimenten opkomen. Het is een periode waarin oude systemen afbrokkelen en nieuwe systemen ontstaan. Dit wordt visueel weergegeven in het model hierboven. Dit model laat zien hoe het dominante systeem na verloop van tijd aan effectiviteit verliest, terwijl mensen 'onder de radar' naar nieuwe oplossingen gaan zoeken. De pioniers werken vaak in kleine groepen en experimenteren met nieuwe

ideeën. Verbinders zorgen ervoor dat succesvolle ideeën door steeds meer mensen worden overgenomen, waardoor het nieuwe systeem (emergente systeem) groeit en langzaam het dominante systeem vervangt. In de overgang naar het nieuwe systeem hebben verschillende spelers een belangrijke rol (zie in groen), zowel in het behoud van het dominante systeem als in de vernieuwing. Tijdens de tweede regionale bijeenkomst hebben we dit model gebruikt, om te begrijpen dat de overgang van het oude systeem naar het nieuwe systeem tijd kost en zorgt voor weerstand en uitdagingen.

"Ik ben onder de indruk van de hoeveelheid circulaire initiatieven in onze regio. Om stappen te zetten in de transitie zijn plekken en ruimte nodig waar geëxperimenteerd kan worden met het nieuwe verhaal van de circulaire economie. Idealiter hebben deze 'vrijplaatsen' volledige vrijheid en zijn ze niet gebonden aan regels, wetten, afspraken, etc. die voortkomen uit het dominante systeem. Dit vraagt ook aan leidinggevendenden en bestuurders om moed om deze plekken en 'veranderaars' ruimte te geven om het anders te doen. En dat zij in hun rol als plekbewaarder de wrijving tussen het dominante systeem en het emergente systeem zullen moeten managen. Maar juist dankzij deze wrijving zal er energie loskomen die onze regio een koploper kan maken in de transitie naar de Circulaire Economie."

Wouter Bakker  
Directeur Veranderschool bij de Groene Afslag en  
dagvoorzitter tweede regionale werksessie CE



## De drie sporen



Begin 2023 is ervoor gekozen om de volgende drie sporen op het gebied van circulariteit nader te verkennen in de regio: circulaire bouwketens, ambacht en bedrijven. Dit zijn de thema's waar nu de meeste energie zit en waar we hebben afgesproken elkaar te versterken. Hierna volgt een korte toelichting op de sporen.

## Circulaire bouwketens

### Waarom dit spoor?

De bouwsector heeft een grote impact op het milieu. Naar schatting zorgt de bouw in Nederland voor 50% van het totale grondstoffengebruik, 40% van het totale energieverbruik en 30% van het totale waterverbruik. Daarnaast is de sector ook verantwoordelijk voor ongeveer 35% van de CO<sub>2</sub>-uitstoot en heeft het een groot aandeel in de totale hoeveelheid afval in Nederland. Ook lokaal in onze regio komen herbruikbare en waardevolle bouwmaterialen vrij, bijvoorbeeld uit renovaties en sloopwerkzaamheden. Daarnaast komen er ook bouwmaterialen vrij uit natuurbeheer en de openbare ruimte. Via inkoop kunnen gemeenten en verbonden partijen bijdragen aan het gebruik van duurzame en circulaire bouwmaterialen.

### Wat we hebben gedaan

- **Biobased woningbouw met lokaal hout:** Samen met bouwende partijen, GNR, gemeenten en woningcorporaties onderzoekt Stichting Bouwtuin of en hoe er (sociale) woningen kunnen worden gebouwd van het hout dat vrijkomt bij het bosbeheer van het Gooise Natuurreservaat. Dat begint met een Plan van Aanpak en een proefwoning. De proefwoning moet laten zien dat het technisch en financieel kan, maar bovenal als inspiratie dienen om op te schalen.



**Circulaire badkamer**  
 BCI 0-100  
 • Volledig demontabel, zonder lijm  
 • Geen afval  
 • Plaatsing in maximaal 2 dagen.  
 (1) Douchebodem: recyclebaar composiet en minimaal terugwin systeem met cabine.  
 (2) Vloerplaat: solid surface.  
 (3) Wandpaneel: recyclebaar composiet.  
 (4) Wasbak, kraan en spiegel: reuseed.



- **Circulaire badkamers:** twee woningcorporaties en een bouwbedrijf werken samen om circulaire badkamers toe te passen bij de renovatie van sociale huurwoningen in de regio Gooi en Vechtstreek.
- **Minimaster duurzaam en circulair bouwen:** programma ontwikkeld om zowel ondernemers als beleidsambtenaren te informeren en inspireren om duurzaam en circulair te gaan bouwen.
- **Regionale bouwkringloop:** verkenning door De Bouwkringloop in samenwerking met een aantal gemeenten in de regio naar de mogelijkheden.



“We vinden het belangrijk deze uitdaging samen met de markt op te pakken, en hebben daarom een Aanjaagteam Circulaire Bouw opgericht waarin alle ketenpartners van de bouw vertegenwoordigd zijn: van woningcorporatie tot aannemer. Samen met deze koplopergroep bedenken we circulaire ketenprojecten, voeren het uit, ondersteunen projecten in de regio en schalen het op. De volgende projecten ondersteunen we bijvoorbeeld in dit aanjaagteam.”

Dora Vancso

Dora Vancso  
 Kwartiermaker circulaire bouwketens  
 Gemeente Gooise Meren

“Vanaf 2019 zijn vanuit de circulaire badkamer pilots gedaan met woningcorporaties en het verbeteren van ons concept. Dit komt steeds dichterbij 100% circulair en CO<sub>2</sub>-negatief. Sinds vorig jaar zijn we in een nieuwe fase terecht gekomen. Met hulp van de kwartiermaker circulaire economie zijn we verder gekomen en regionaal gaan kijken en op grotere schaal gaan testen. Door vanuit de gemeente ook met de woningcorporaties in gesprek te gaan is er meer urgentie gekomen op circulaire projecten. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een eerste project in de Hilversumse Meent van G&O met twintig badkamers. Nu staan we aan de vooravond van een opschaling naar 150 badkamers in 1,5 jaar bij de woningcorporaties G&O en de Alliantie. Het bewijst maar weer eens dat integrale samenwerking benodigd is om onze gezamenlijke circulaire doelstellingen te bereiken.”

Hendrik Kempthorst  
 Directeur NPO bij BV Intersell





- den voor hoogwaardig hergebruik van secundaire bouwmaterialen die vrijkomen in de regio.
- **Boeren biobased bouwketens:** een verkenning door o.a. de kwartiermakers circulaire bouw en voedsel van de gemeente Gooise Meren met lokale boeren om een biobased bouwmaterialenketen op te kunnen starten.

### Waar we de komende jaren op willen gaan inzetten

- Circulair inkopen bevorderen in bouwprojecten;
- Kansrijke/impactvolle (bouw)materialenstromen in de regio in kaart brengen;
- Monitoren en impact meten;
- Opschaalmogelijkheden onderzoeken.



“Als regio zijn we continu op zoek naar manieren om afval te voorkomen. Een mogelijkheid die we nu aan het verkennen zijn is het opzetten van een regionale bouwkringloopwinkel. In de bouwkringloopwinkel kunnen materialen worden verkocht die vrijkomen bij verbouwingen van onze inwoners. Op deze manier redden we bruikbare spullen van de sloop en stimuleren we hergebruik in onze regio.”

*Luc de Wit*  
Beleidsmedewerker ruimtelijke ontwikkeling  
BEL-combinatie



“Samen met het Goois Natuurreservaat (GNR), Stichting Bouwtuin en de regio-gemeenten ontdekten we dat er een enorm potentieel zit in bouwen met lokaal hout, wat vrijkomt uit het duurzame bosbeheer van het GNR. Er komt jaarlijks genoeg hout vrij om zo'n 30 woningen te bouwen. Dat kan over 15 jaar zo'n 5% van de totale bouwopgave op een duurzame en lokaal geproduceerde manier vullen! Stichting Bouwtuin onderzoekt nu samen met bouwende partijen, GNR, gemeenten en woning-corporaties of en hoe we deze ambitie kunnen waarmaken.

*Bart van Manen*  
Adviseur ruimtelijke ontwikkeling en duurzaamheid  
Regio Gooi en Vechtstreek



## Circulaire ambacht

### Waarom dit spoor?

Circulaire ambacht en bedrijvigheid spelen een belangrijke rol bij het verminderen van afvalstromen en het realiseren van hoogwaardig product- en materiaalgebruik, waaronder reparatie en hergebruik.

### Wat we hebben gedaan

- **Regionale circulaire ambities en participatiemogelijkheden:** haalbaarheidsonderzoek om de mogelijkheden te verkennen om de circulaire waardeketen te vergroten en participatiemogelijkheden te bieden in de regio Gooi en Vechtstreek met de Tomingroep als vertrekpunt.
- **Circulair gordijnenproject:** project binnen de aanpak energie-armoede in Hilversum waarbij inwoners met weinig geld en een hoge energierekening gratis isolerende gordijnen van restmaterialen kunnen laten maken en ophangen.
- **Hilversum Repareert:** project om reparaties van meubels, kleding en elektrische apparaten te stimuleren. Samen met reparatie ondernemers en initiatieven worden inwoners gestimuleerd kapotte spullen niet weg te gooien maar te laten repareren, zie [Hilversum Repareert](https://www.hilversumrepareert.nl).



“De kernvraag van het haalbaarheidsonderzoek is op welke wijze de Tomingroep in samenwerking met de gemeenten, de GAD en andere partijen kan bijdragen aan het vergroten van de circulaire economie in de regio. Het gaat om de toevoeging van activiteiten die bijdragen aan het vergroten van de herbruikbare goederen- en materialenstroom in de regio. We gaan uit van het benutten van de infrastructuur van de partijen als basis en mogelijkheden die passen bij Tomingroep als werk- en leerbedrijf. Op basis hiervan kan de regio de ambitie bepalen voor inclusieve, circulaire economie.”

*Marjolein van Dongen*  
Strategisch adviseur duurzaamheid en circulariteit  
Gemeente Hilversum



“Het doel van Hilversum Repareert is om bewoners bewust te maken van de reparatiemogelijkheden in Hilversum. Het is niet alleen de bedoeling dat Hilversummers meer gaan repareren, maar ook dat er voldoende ondernemers, initiatieven en hobbyisten in Hilversum zijn om kapotte producten naartoe te brengen voor reparatie. Samen met Hilversum100 hebben we een informatieve website met reparatiekaart gerealiseerd die het makkelijker maakt voor bewoners om reparatiepunten te vinden. We hebben ondertussen 23 reparatiepunten op de website staan. In 2024 richten we ons op het faciliteren van een reparatienetwerk in de stad en op ‘reparatievouchers’.”

*Pien Gerards*  
Projectleider Hilversum Repareert en beleidsadviseur energietransitie  
Gemeente Hilversum



• **Regionale circulair ambachtscentra  
Altijdwerkplaats en Opwaarts**

[De Altijdwerkplaats](#) is een initiatief waarbij de thema's biodiversiteit en werk met elkaar worden verbonden en circulair werken een belangrijke rol speelt. Vanuit de Altijdwerkplaats wordt ook een circulair ambachtscentrum ontwikkeld bij de Groene Ruijter in Bussum. Zo creëren ze werkplekken voor makers uit de regio en maken ze gebruik van secundaire materialen.

[Opwaarts](#) is een initiatief in Hilversum waar spullen worden gered en opgeknapt die anders weggegooid zouden worden. Ook worden er gebruikte bouwmaterialen verkocht en worden er nieuwe spullen gemaakt van gebruikte materialen.

- **Andere circulaire initiatieven:** makers in het Gooi, reparatienetwerk Hilversum, Hilversum100 en Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren zijn voorbeelden van verschillende initi-



atieven waar ondernemers en/of inwoners zich verzamelen en rondom een thema kennis met elkaar uitwisselen. Van broedplaatsen tot hoe je aan je materialen komt, van de toenemende noodzaak aan reparaties tot meer beschikbare reparateurs, van voedsel tot kleding.

**Waar we de komende jaren op willen gaan inzetten**

- Versterken regionaal circulair ambachtsnetwerk
- Het goede verhaal met elkaar scherp krijgen en delen
- Materialen oogsten mogelijk maken
- Versterken poortwachtersfunctie van Tomingroep en GAD om het hergebruik van kringloopproducten en materialen te stimuleren
- Verbinding zoeken met het onderwijs, MBO e.d. (bijv. reparatielessen en kluslessen)



“Het Gooische CAC (Circulair Ambachtscentrum) is een plek waar we kruisbestuiving bevorderen tussen verschillende ambachten. Tweedingen hebben de aangesloten ambachtsgemeen: we willen de afvalberg verkleinen en mooie dingen maken van afgedankte spullen. Vanuit ons eigen specialisme waarbij we gezamenlijk tot veel toffere dingen komen dan alleen. We zijn enorm blij met onze samenwerkingen met de Regio Gooi en Vechtstreek, de GAD en de Tomingroep. Dankzij die samenwerking hebben we een constante stroom aan afgedankte materialen. Daarnaast zijn we ook druk bezig met het ontwikkelen van cursussen en workshops, waarin we mensen uitdagen om van andermans afgedankte spullen nieuwe, bruikbare, voorwerpen te maken. Dingen die je zelf maakt blijven immers langer waarde behouden.”

Janneke Boos  
Aanjager Gooische CAC

“We zijn nu drie jaar bezig met het redden van mooie spullen en grondstoffen en werken inmiddels met een collectief van 10 freelance makers aan meerdere opdrachten tegelijk. Voor opdrachtgevers als Beeld en Geluid, NOS en Versa Welzijn maken we interieurs van hergebruikt materiaal en we ontwikkelen een circulaire strategie voor deze bedrijven en instellingen. Ook kunnen particulieren bij ons terecht voor reparaties en hergebruikte bouwmaterialen. Er komen jaarlijks veel schoolklassen op bezoek en we hebben ieder jaar een goed bezocht Upcycle Festival. We werken samen met verschillende afvalverwerkers en aannemers in de regio. We zijn een relatief klein Circulair Ambachtscentrum, maar worden door de andere grotere centra in het land regelmatig benaderd om mee te denken over creatieve oplossingen voor hergebruikt materiaal, dat is onze kracht.”

Daan van Alkemade  
Oprichter Opwaarts







## Circulaire bedrijven(terreinen)

### Waarom dit spoor?

Bedrijventerreinen spelen een sleutelrol in de CE-transitie. Daar vindt namelijk ruim 60% van het Nederlandse grondstoffengebruik plaats. Dit biedt kansen voor het verminderen en anders gebruiken van grondstoffen.

### Wat we hebben gedaan

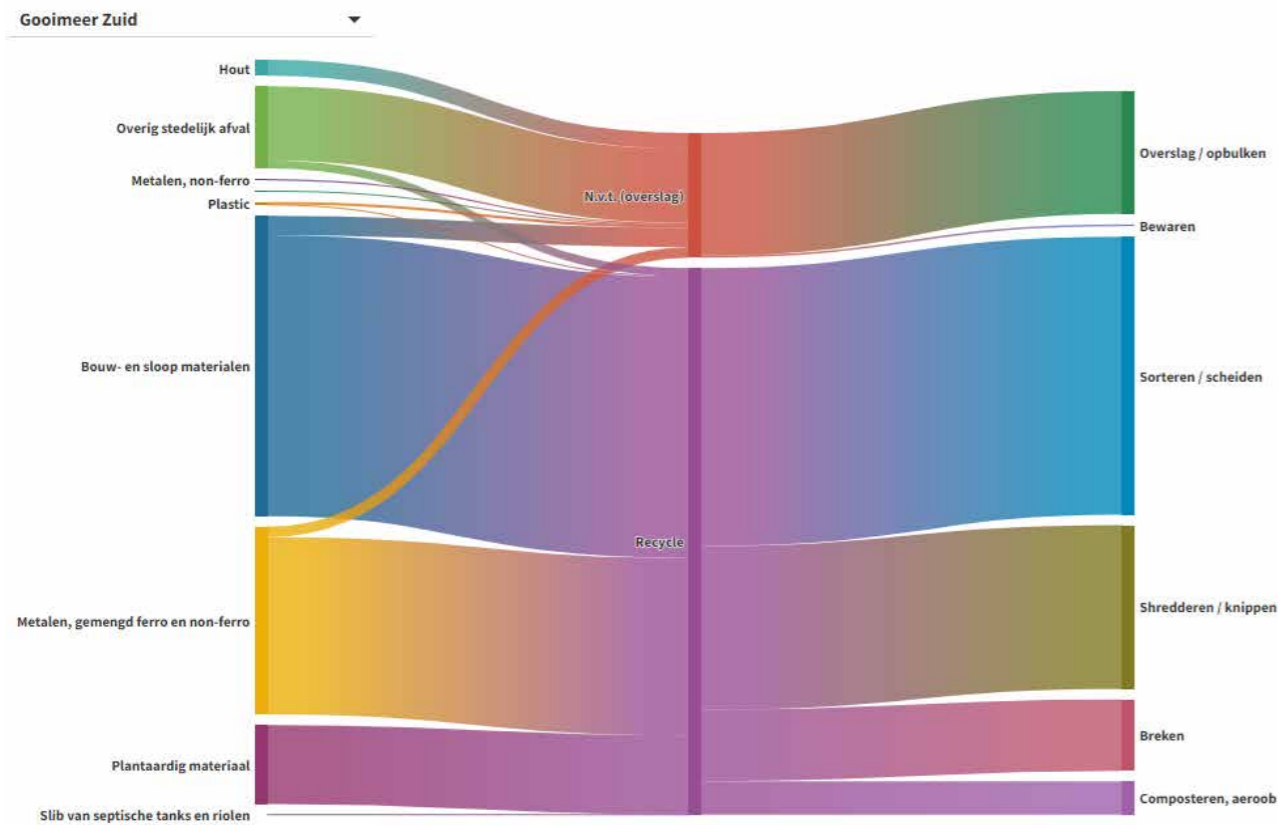
- **Reststromen bedrijventerreinen:** onderzoek vanuit de Metropoolregio Amsterdam (MRA) waarbij een overzicht is gemaakt van de reststromen op drie bedrijventerreinen in de regio om de circulaire potentie van deze materialen in kaart te brengen.
- **Green Business Club:** verkenning naar het oprichten van een Green Business Club in de regio. Dit is een lokale impactorganisatie bestaande uit bedrijven, gemeenten en kennisinstellingen die zicht richten op concreet resultaat door het initiëren van duurzame projecten.
- **SPOT035/MKB digital (& circular) workspace:** van 2020-2023 is het platform Spot035 opgericht om mkb'ers te ondersteunen bij digitalise-



“Voor de overgang naar de nieuwe samenleving waarin afval niet meer bestaat, zijn deze initiatieven van cruciaal belang. Dat deze initiatieven door de ondernemers en/of inwoners zelf zijn opgezet en bestaan is van onschatbare waarde om de samenleving ook daadwerkelijk vertrouwd te maken met de nieuwe circulaire eco-nomie. Dit zijn de partijen die de vertaling maken naar de praktijk en met een ondernemersoog kunnen benoemen wat nodig is om circulaire economie in de praktijk te laten slagen.”

*Ynske Betlem  
Kwartiermaker circulaire economie Hilversum  
Voorzitter en Themaverbinder circulaire economie Hilversum100*





ring. Een mogelijke doorstart wordt onderzocht in de vorm van MKB digital & circulair workspace, waarbij studenten en ondernemers aan elkaar gekoppeld worden door middel van vraagstukken over digitalisering en circulariteit.

- **Circulaire coaches:** vanuit Samen Sneller Duurzaam Gooise Meren is het initiatief ontstaan om ondernemers in de regio de mogelijkheid te geven om gratis een circulaire

scan te laten uitvoeren door circulaire coaches en advies te krijgen over hoe ze meer circulair kunnen worden.

### Waar we de komende jaren op willen gaan inzetten

- Anticiperen op waar energie zit bij bedrijven
- Meeliften op de aanpakken die worden ontwikkeld (in MRA, MKB en landelijk)



“Veel ondernemers willen best verduurzamen, maar hebben niet de tijd of de kennis om dit op te zetten. Hier kunnen energie- of circulaire coaches een grote rol spelen. Dit zijn enthousiaste bewoners met de benodigde kennis die bewoners en ondernemers kunnen helpen met verduurzamen. Het is mooi om te zien hoe betrokken inwoners hun tijd en energie steken in het helpen van anderen en zo de gemeente en regio duurzamer maken.”

*Britt de Hart*  
Adviseur duurzaamheid  
Gemeente Wijdemeren



# Uitdagingen



## Ruimte voor CE

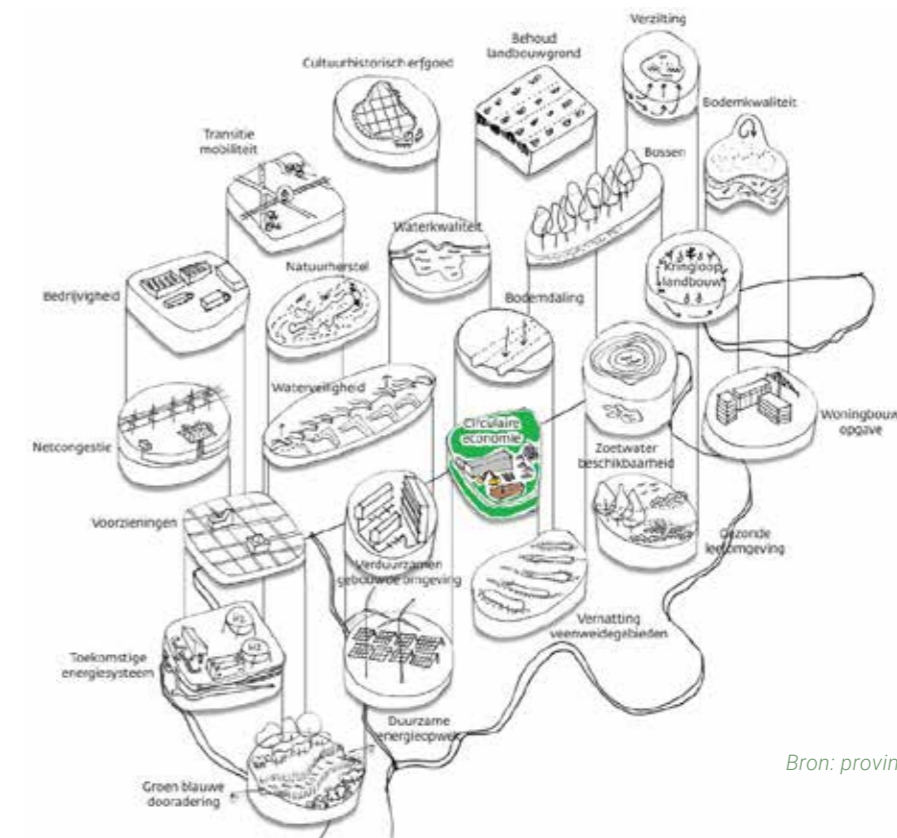
Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving vraagt een circulaire economie tot wel 40 procent meer ruimte voor bedrijven dan de huidige economie. Denk bijvoorbeeld aan plekken voor opslag, hergebruik en het recyclen van producten en grondstoffen, maar ook aan binnenstedelijke locaties voor reparatie-activiteiten, kringloop en de deeleconomie. Ook moet er rekening worden gehouden met de milieucategorie en transportmogelijkheden van

bedrijfsterreinen. Zo zijn er voor onder andere bouw- en recyclingbedrijven vaak locaties nodig met een hogere milieucategorie, welke steeds schaarser worden in verband met bijvoorbeeld nabije woningbouw. Nog niet altijd maakt circulaire economie en de daarbij behorende ketensamenwerking en logistiek onderdeel uit van ruimtelijke plannen. Ook is nog geen scherp beeld van hoeveel ruimte voor welk type circulaire bedrijvigheid er nodig is in onze regio. De komende periode vestigen we daar de aandacht op.

## Integraal werken

Circulair staat niet op zichzelf. Het thema doorsnijdt meerdere werkvelden. Naast duurzaamheid en economie gaat het bij CE bijvoorbeeld ook over werkgelegenheid en inclusiviteit, bouwen, mobiliteit en logistiek, en niet in de laatste plaats de ruimte daarvoor. Er vindt al kruisbestuiving plaats tussen beleids- en werkvelden. Denk aan de combinaties (sociale) werkgelegenheid, afvalbeheer en kringloopactiviteiten (producthergebruik), bouwen en duurzaam materiaalge-

bruik (hout uit Goois Natuurreservaat) en duurzaamheid en economie (circulaire productie van gordijnen voor energiebesparing). Nog niet altijd worden koppelkansen gezien en benut. Het helpt als de kansen die de circulaire economie biedt in alle beleids- en werkvelden doordringt, waardoor beter samen en integraal kan worden gewerkt en gefaciliteerd bij initiatieven. Aansprekende voorbeelden helpen daarbij. We blijven de komende periode inzetten op het zichtbaar maken daarvan.



Bron: provincie Noord-Holland



“Ruimte voor de circulaire economie is een grote uitdaging in onze regio. Er zijn al zoveel ruimtevragers en de beschikbare ruimte is zeer beperkt. We moeten daarom zuinig zijn op onze bedrijfsterreinen. Zeker die met een hogere milieucategorie. Vaak is er nog wel ruimte op de bedrijfsterreinen, met name ondergronds en in de hoogte, of liggen er kansen voor meervoudig ruimtegebruik. Een actieve houding van gemeenten om ruimte te creëren voor circulaire bedrijven lijkt nodig.”

Arnold Huisman  
Planoloog  
Gemeente Hilversum



“Om de circulaire economie lokaal verder te brengen is het nodig dat vanuit de verschillende beleids- en werkvelden circulaire projecten en initiatieven worden omarmd, maar liever nog zelf geïnitieerd. Circulaire economie is het nieuwe normaal dat in alle beleidsvelden moet doorklinken. De som van de initiatieven die dan ontstaat kan de opmaat zijn voor een integrale benadering en samenwerking op circulaire economie.”

Marc Maassen  
Programmacoördinator milieu en duurzaamheid  
Regio Gooi en Vechtstreek



Regio  
Gooi en Vechtstreek



### **Tot slot**

We willen Anouk Pols bedanken voor het benadrukken van het belang van ondernemerschap, business cases en fysieke ruimte in de transitie naar een circulaire economie. Dit heeft onze blik verbreed.

### **Contact**

Over dit document of één van de onderwerpen:

✉ [m.maassen@regiogv.nl](mailto:m.maassen@regiogv.nl)